

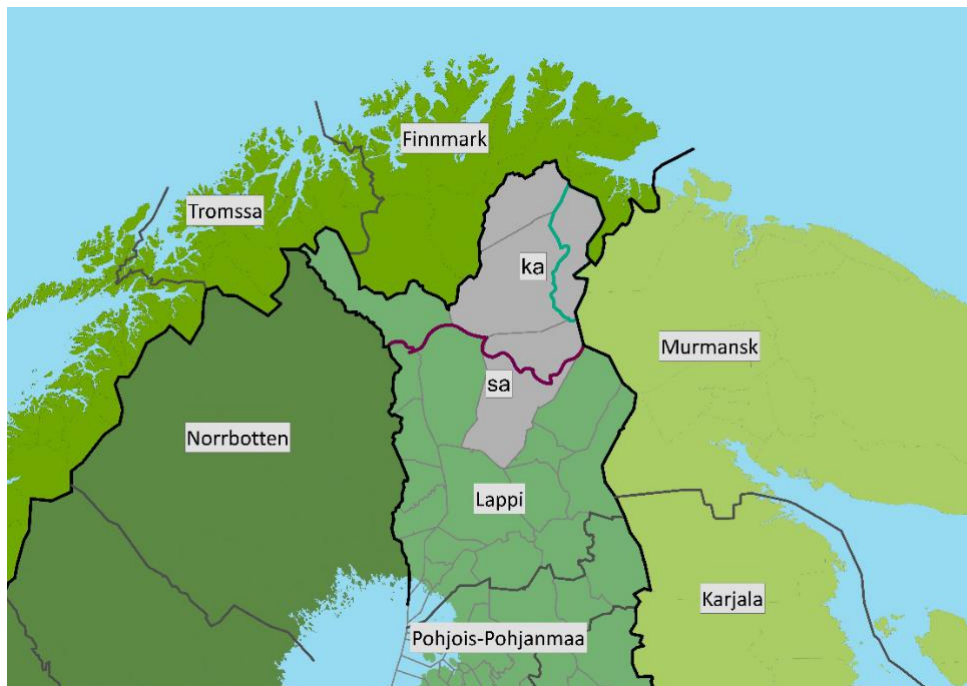
Pohjois-Lapin maakuntakaava tähtää vuoteen 2040

Lapin liiton maakuntakaavatyön alla on vuosina 2017–2021 Pohjois-Lapin maakuntakaava. Maakuntakaava piirtää suuntaviivoja pohjoisimmalle Lapille pitkälle tulevaisuuteen, vuoteen 2040. Pohjois-Lapin maakuntaavan erityispiirteitä ovat muun muassa sijainti valtakunnan rajalla ja saamelaiden kotiseutualueella sekä alueen mineraalipotentiali ja laajat suojelualueet. Kaavaa tehdään yhdessä alueen asukkaiden, kuntien, elinkeinoelämän ja muiden toimijoiden kanssa.

Maakuntakaava on yleispiirteinen pitkän tähtäimen maankäytön suunnitelma, jolla varaudutaan vaihtoehtoihin tulevaisuuden kuviin. Kaava jättää tilaa ja mahdollisuuksia tulevaisuuden kehittämiseksi ja suunnittelulle. Se luo pohjaa alueen kehittämistoimille ja alueellisille ratkaisuille. Maakuntakaavoituksesta vastaavat koko Suomessa maakunnan liitot eli Lapissa Lapin liitto. Kaavoituksen tärkein tehtävä on yhteen sovittaa maankäytön eri intressejä alueella.

Maakuntakaavoitus on avointa ja vuorovaikutteista suunnittelua alueen kuntien, asukkaiden, sidosryhmien ja viranomaisten kanssa. Lapin liitto valmisteleekin maakuntakaavoitusta maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti ja noudattaa laissa säädettyä vuorovaikutusmenettelyä. Lisäksi kaavoittajaa voi pyytää myös erillisneuvotteluihin ja vapaamuotoista palautetta voi antaa koko kaavaprosessin ajan.

Lapissa maakuntakaavoitus on jaettu neljään maakuntakaava-alueeseen maantieteellisen laajuuden vuoksi. Edellinen valmisteltu kaava oli Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava. Valtioneuvoston Naturaa koskevat päätökset ovat saaneet lainvoiman ja maakuntakaavaa tullaan jatkamaan keväällä 2021. Syyskuussa 2015 sai lainvoiman Länsi-Lapin maakuntakaava. Sitä ennen vuorossa oli Tunturi-Lappi ja edellinen Pohjois-Lapin kaava. Kaavakierto on noin 10–12 vuotta.

Kuvateksti: Pohjois-Lapin maakuntakaava on merkitty kuvassa harmaalla eli se kattaa Sodankylän, Inarin ja Utsjoen kunnat. Alue rajautuu valtakunnan rajoihin Norjan ja Venäjän kanssa ja vaatii siksi myös rajat ylittävien vaikutusten tarkastelua.

Pohjois-Lapin maakuntakaavan erityispiirteet

Pohjois-Lapin maakuntaavan 2040 erityispiirteitä ovat muun muassa alueen sijainti valtakunnan rajalla ja saamelaisten kotiseutualueella sekä alueen mineraalipotentiali ja laajat suojelualueet.

Suuri osa Pohjois-Lapin alueesta kuuluu saamelaisten kotiseutualueeseen ja Inarin itäosa kolttalain mukaiseen alueeseen. Näitä alueita koskee oma lainsäädäntö. Lisäksi lähes koko alue kuuluu poronhoitolain mukaiseen erityisesti poronhoitoon tarkoitettuun alueeseen. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja paliskuntien kanssa sekä riittävää vaikutusten arviointia saamelaiskulttuuriin ja poronhoitoon.

Pitkä valtakunnan raja Norjan ja Venäjän kanssa tarkoittaa, että suunnittelussa otetaan huomioon myös rajan yli ulottuvat vaikutukset. Pohjois-Lapin alueella on laajoja puolustusvoimien alueita Sodankylässä ja Rajavartioston alueita Inarissa. Alueella on myös runsaasti mineraalipotentialia. Lisäksi pohjoisimmat osat alueesta ovat pääosin eritasoisia suojelualueita.

Alueen kaavoittamiseen liittyy myös keskustelu Jäämeren ratalinjauksesta Kirkkoniemeeseen sekä varautuminen Koillisväylän datakaapeliin ja mahdollisiin datakeskuksiin. Sodankylän alueelle sijoittuvien kaivosten kehittämistarpeet sekä uutena kaivoksena Sakatin kaivoshankkeen tarpeet otetaan huomioon kaavasuunnittelussa.

Kaava etenee monivaiheisesti

Maakuntakaavaa suunnitellaan monivaiheisesti: ensin kaavalle asetetaan yhteisesti tavoitteet ja tehdään taustaselvityksiä. Sitten hahmotellaan alustavat kaavaluonnokset ja täydennetään taustatietoja. Seminaarien, työpajojen ja neuvotteluiden kautta päästään laatimaan kaavaluonnokset, joihin toivotaan lappilaisilta palautetta ja kommentteja. Palautteiden pohjalta muokattu kaavaehdotusluonnos tulee päätöksentekijöiden pöydälle vuonna 2020. Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on tarkoitus olla valmis vuoden 2021 lopussa.

Maakuntakaavan ohjausryhmässä on vahva edustus alueen kunnista, eri viranomaisista ja yhteisöistä. Pohjois-Lapin maakuntakaavan ohjausryhmään kuuluvat:

Taho	Jäsen	Varajäsen
Inarin kunta	Jari Huotari (1. vara pj.)	Anu Avaskari
Inarin kunta	Timo Väisänen	Kari Tammela
Inarin kunta	Miia Kärnä	Toini Sanila
Inarin kunta	Toni K. Laine	Pentti Tarvainen
Sodankylän kunta	Juha Karppinen	Martti Kumpulainen
Sodankylän kunta	Mikko Pyhäjärvi	Hanna Riipi
Sodankylän kunta	Arja Mäkitalo (pj.)	Pertti Tervo
Sodankylän kunta	Tarja Lempeä	
Utsjoen kunta	Mika Aikio	Anni Ahlakorpi
Utsjoen kunta	Ilmari Tapiola (2. vara pj.)	Henry Valle
Utsjoen kunta	Maija Länsman	Maritta Lukkari
Utsjoen kunta	Vuokko Tieva- Niittyvuopio	Eeva-Maarit Aikio
Pohjois-Lapin alueyhteistyön kuntayhtymä	Timo Lohi	Anne Tuovila

Saamelaiskäräjät	Leo Aikio	Veikko Feodoroff
Lapin Ely-keskus (E-vastuualue)	Päivi Kainulainen	Heino Vasara
Lapin Ely-keskus (L-vastuualue)	Jaakko Ylinampa	Juha Tapio
Lapin Ely-keskus (Y-vastuualue)	Leena Ruokanen	Hannu Raasakka
Väylä	Seppo Serola	Esa Suoyrjö
Suomen metsäkeskus Lappi	Ulla Huusko	Arto Sorri
Metsähallitus	Jyrki Tolonen	Kirsi-Marja Korhonen
Paliskuntain yhdistys	Marja Anttonen	Anne Ollila
MTK ry	Samuli Kokkonen	Juha Ukkola
Lapin kauppakamari	Timo Rautajoki	Elsi Malkki
Lapin yrittäjät	Raimo Hekkanen	Tuula Katajamaa
Matkailupuolen edustus	Marjo Harjula	Tarja Manninen
Asiantuntijajäsenet		
Inarin kunta	Arto Leppälä	
Sodankylän kunta	Ari Pesonen	
Utsjoen kunta	Markku Porsanger	

Tavoitteita Pohjois-Lapin maakuntakaavalle kerättiin yli 20 neuvottelussa

Vuonna 2017 alkaneessa Pohjois-Lapin maakuntakaavatyössä oli syksyyn 2018 mennessä kerätty 23 eri sidosryhmäneuvotteluissa alueen toimijoiden tavoitteita maakuntakaavan laatimisille. Tavoiteneuvotteluja jatkettiin vielä poronhoidon ja saamelaiskulttuurin osalta touko-kesäkuussa 2018. Tavoitteiden laadintaan osallistui vuosien 2017–2018 aikana lähes 200 ihmistä alueen kunnista ja eri sidosryhmistä.

Alkuvuodesta 2018 aloitettiin alustavien kaavaluonnosten hahmottelu. Taustatietoja on valmisteltu erilaisin selvityksin. Näitä ovat muun muassa liikennejärjestelmä- ja ratayhteys selvitys, geologiset taustatiedot, pohjavesi- ja turvetuotantoon soveltuvat suot -selvitys sekä luonto- ja maisemaselvitys. Myös tuulivoimaselvitys Sodankylän alueelle on laadittu. Saamelaiskulttuurin osalta yhteistyössä Saamelaiskäräjien kanssa perustettiin työryhmä arvioimaan vaikutuksia saamelaiskulttuuriin. Työhön palkattiin myös saamelaiskulttuurin asiantuntija. Ryhmä päätti työnsä tammikuussa 2018.

Yhteensä Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 -prosessin yhteydessä syksyyn 2019 mennessä oli neuvoteltu alueen kuntien kanssa ja pidetty 35 neuvottelua eri sidosryhmien kanssa. Paliskunnille oli järjestetty 14 erillisneuvottelua.

Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 -seminaari Saariselällä syyskuussa 2018

Saariselälle järjestettiin syyskuussa 2018 laaja sidosryhmille, viranomaisille ja ministeriöille suunnattu seminaari. Samalla pidettiin Pohjois-Lapin maakuntakaavaan liittyvä ns. ensimmäinen viranomaisneuvottelu.

Seminaarissa oli työpajoja liikenteestä, ekosysteemipalveluista ja saamelaiskulttuurista. Seminaarissa ”törmäytettiin” sidosryhmiltä talvella 2017–2018 kerättyjä kärkitavoitteita. Samalla eri sidosryhmät kuuluivat saman pöydän äärellä toistensa tavoitteita ja perusteluja. Kaavan tavoitteista hiottiin kokonaisuutta, missä yhteensovitettiin eri toimijoiden intressejä ja maankäytön muotoja.

Poronhoitolain mukainen neuvottelu sekä saamelaiskäräjälain ja kolttalain mukaiset neuvottelut pidettiin seminaarin jälkeen syksyllä 2018.

Pohjois-Lapin maakuntakaava oli ensimmäistä kertaa lausuttavana alkuvuodesta 2019

Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 valmisteluaineisto oli esillä ja lausuttavana helmikuun 2019 ajan. Alkuvuodesta 2019 järjestettiin kaikissa Pohjois-Lapin kunnissa yleisötilaisuudet, jossa pystyi tarkemmin tutustumaan kaavan sisältöön yhdessä kaavoittajan kanssa. Tilaisuuksissa pystyi myös jättämään mielipiteensä kaavaluonnoksesta. Nähtävilläoloaikana kaavaluonnosta pystyi kommentoimaan sähköisesti sekä karttapalvelun kautta kotikoneelta tai laittamaan palautteen paperisena postin kautta.

Kaavaluonnoksesta ja valmisteluaineistosta saatiin lausuntoja ja mielipiteitä yhteensä 151 sekä adressin kautta allekirjoittajia useampi sata lisää. Eniten kantaa otettiin Jäämerenrataan sekä uuden voimajohdon ohjeelliseen linjaukseen Pirttikoskelta Norjan rajalle.

Kaikki palautteet ja vastineluonnokset käsiteltiin Pohjois-Lapin maakuntakaavan ohjausryhmässä ja Lapin liiton hallituksessa. Vastineet palautteisiin lähetettiin palautteiden antajille toukokuun loppuun mennessä. Pohjois-Lapin maakuntakaavaluonnoksesta keväällä 2019 saatujen palautteiden perusteella kaavaa ja taustaselvityksiä täydennettiin ja valmisteltiin alustava kaavaehdotus.

Kaavaehdotus viranomaislausunnoilla alkuvuodesta 2020

Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotus käsiteltiin 4. marraskuuta 2019 Lapin liiton hallituksessa, jonka jälkeen maakuntakaavaehdotus lähti käännettäväksi saamen kielille ja norjaksi. Kaavaehdotuksesta pyydettiin lausunnot ministeriöiltä, keskus- ja aluehallinnon viranomaisilta, kunnilta sekä keskeisiltä yhteisöiltä. Lausuntoaika oli 28.1.–28.2.2020. Lausuntopyyntöjä lähetettiin 54 ja palautteena saatiin yhteensä 30 lausuntoa. Palautteen kohteena olivat erityisesti pääradan ohjeellisen/vaihtoehdoisen linjauksen osoittaminen, kaivostoiminta, maantieliikenne, vaikutustenarviointi ja maakuntakaavan määräykset.

Lausuntoihin laadittiin vastineet ja ne käsiteltiin viranomaisneuvottelussa 22.4.2020. Ohjausryhmä käsitteli vastineet ja niiden pohjalta tehdyt muutokset maakuntakaavaan. Muutoksia olivat mm. kaivostoimintaan tarkoitettujen alueiden merkintöjen muuttaminen osa-aluemerkinnöiksi, rajavyöhykkeen osoittaminen ja Rajajoosepin raja-aseman sekä Kerttuvaaran ampuma- ja harjoitusalueen merkinnän muuttaminen. Kaavakarttaan tehtiin useita tarkistuksia mm. lisättiin Kelukoskenmaan työpaikka-alue sekä useita jokireittejä arvokas vesistö -merkintään. Kaavakartasta poistettiin mm. Nuttion tuulivoimaloiden alue, useita maa-ainesten ottoalueita sekä Lokka–Mäntypää- ja Peurasuvanto–Kuivasalmi-tieyhteydet. Kaavamääräyksiä täydennettiin ja korjattiin. Kaavaselvityksen vaikutustenarviointia täydennettiin ja lisättiin liite 8 saamelaiskulttuurin vaikutustenarvioinnista, prosessista ja tietopohjasta.

Maakuntakaavaehdotuksesta järjestettiin neuvottelut Saamelaiskäräjien ja Kolttien kyläkokouksen kanssa. Poronhoitolain mukainen neuvottelu pidettiin syyskuussa 2020. Natura-arvioinneista saatiin lausunnot ELY-keskukselta ja Metsähallitukselta.

Lapin liiton hallitus hyväksyi 8.6.2020 vastineet sekä päätti vastineiden perusteella muutetun maakuntakaavan asettamisesta julkisesti nähtäville.

Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotus 2040 julkisesti nähtävillä 12.10. –15.11.2020

Pohjois-Lapin maakuntakaavaehdotus 2040 asetetaan julkisesti nähtäville loka-marraskuussa 2020, jolloin siitä voi antaa muistutuksia. Kaava-alueella järjestetään myös yleisötilaisuuksia, missä pääsee tutustumaan kaavaan yhdessä kaavoittajien kanssa.

Kaavaehdotusta esitellään yleisötilaisuuksissa:

- **Utsjoen kunnanvirasto 27.10.2020 klo 18.00**
- **Inari, Saamelaiskulttuurikeskus Sajos 28.10.2020 klo 18.00**
- **Sodankylän kunnanvirasto 29.10.2020 klo 18.00**

Yleisötilaisuuksiin on mahdollista osallistua myös etänä. Ohjeet etäyhteyteen löytyvät Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 internetsivuilta.

Seuraavaksi laaditaan vastineet maakuntakaavaehdotuksesta saatuihin muistutuksiin. Vastineet ja niiden perusteella kaavaan mahdollisesti tehtävät muutokset käsitellään maakuntakaavan ohjausryhmässä. Kevättalvella 2021 Lapin liiton hallitus päättää vastineista ja maakuntakaavasta sekä sen viemisestä Lapin liiton kevätkuustoon hyväksyttäväksi.

Lisätietoja:

Suunnittelujohtaja Riitta Lönnstöm, p. 0400 240504, riitta.lonnstrom(at)lapinliitto.fi

<http://www.lappi.fi/lapinliitto/maakuntakaavoitus>